

УДК 681.518.54

Махова Л.О. старший викладач кафедри цивільного, господарського та екологічного права;

Ілюхіна С.Є. бакалавр спеціальності 081 Право

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м.Дніпро, Україна)

СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ДЛЯ СІМЕЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Пільги для сімей військовослужбовців відображають ступінь соціальної відповідальності держави за підтримку такої категорії осіб, а також ступінь визнання внеску у забезпечення національної безпеки.

Специфіка правового статусу військовослужбовців, є важливою як для теоретичного дослідження, так і для практичного застосування, зокрема з огляду на геополітичну ситуацію в Україні та запровадження правового режиму воєнного стану.

Законодавство, що регулює пільги сімей військовослужбовців, встановлює специфічні норми, спрямовані на забезпечення матеріального, соціального та правового захисту. У зв'язку з особливостями військової служби, зокрема з ризиками для життя та здоров'я військовослужбовців, важливо визначити та гарантувати права та інтереси цієї категорії осіб та їх сімей.

З 2014 року за військових дій рф на території України, відбулися значні зміни у законодавстві, стосовно правового статусу та пільг, зокрема, для сімей військовослужбовців в Україні. Законом № 2011-ХІІ від 20.12.1991 із змінами та доповненнями визначено соціальний захист військовослужбовців як систему заходів, що встановлюється державою для гарантування виконання конституційних прав і свобод військовослужбовців, задоволення матеріальних і духовних потреб, враховуючи особливості служби та статус у суспільстві, з метою забезпечення соціальної стабільності у військовому середовищі [1].

Відтак, пільги, надані сім'ям військовослужбовців, сприяють підтримці військовослужбовців у виконанні службових обов'язків та підвищують їх мотивацію до військової служби, яка є особливим видом службової діяльності. Пільги для сім'ї військовослужбовця відіграють важливу роль у створенні стабільної атмосфери в родині. Такі пільги забезпечують основні потреби у випадку, коли військовослужбовець не може це зробити через виконання службових обов'язків або у зв'язку з втратою працездатності чи загибеллю. Наявність соціальних гарантій значно зменшує вплив стресових ситуацій, сприяючи психологічному комфорту як військових так і їх сімей, що має наслідком вищу мотивацію та концентрацію на службі.

Відповідно, чинним законодавством передбачено, що сім'ї військовослужбовців мають ряд пільг, надалі розглянемо основні з них. Військовослужбовці (крім військовослужбовців строкової служби) та члени їх сімей можуть скористатися правом на санаторно-курортне лікування та відпочинок з пільговою оплатою, за умови, що середньомісячний дохід сім'ї на одну особу за попередні шість місяців не перевищує трьох прожиткових мінімумів. Це право може бути використане не більше одного разу на рік. Таке ж право на пільгову оплату путівок мають і члени їх сімей (батьки, дружина (чоловік), неповнолітні діти, а також діти - особи з інвалідністю з дитинства, незалежно від їх віку), які загинули, померли або пропали безвісти під час проходження військової служби [1].

Військовослужбовцям та їх сім'ям надається право на безоплатний проїзд різним видом транспорту у відрядження, відпустку в межах України, при переведенні на нове місце проходження військової служби або у зв'язку з передислокацією військової частини разом із членами сім'ї (крім членів сімей військовослужбовців строкової служби) та перевезенням багажу до місця проживання, обраного при звільненні з військової служби, в межах України [2]. Крім того, надається право на грошову

допомогу, зокрема, при звільненні зі служби, у разі загибелі, інвалідності або часткової втрати працездатності військового, а також відшкодування витрат на оздоровлення.

Військовослужбовцям та їх сім'ям надається право на забезпечення житлом або грошову компенсацію для отримання житла. Тим військовослужбовцям, які працюють 20 років і більше може бути надано житло для постійного проживання або, за їх бажанням, грошова компенсація для отримання житла один раз за весь період служби, якщо вони не скористалися правом на безоплатну приватизацію житла [3].

Військовослужбовці-жінки мають право на всі соціальні пільги, що передбачені законодавством для жінок, включаючи заходи соціального захисту материнства та дитинства. Ці пільги поширюються також на батьків військовослужбовців, які виховують дітей без матері.

Особам з інвалідністю, здобутою під час проходження служби та їх сім'ям, батькам і членам сімей військовослужбовців, які загинули або пропали безвісти під час служби, надається 50% знижка на оплату житла та комунальних послуг. Ці пільги доступні військовослужбовцям та членам їх сімей, якщо їх доходи не перевищують встановленого розміру для отримання такої соціальної пільги.

Члени сімей військовослужбовців мають право на першочергове надання місця у загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладах і дитячих оздоровчих таборах незалежно від форм власності за місцем проживання таких сімей.

Відповідно до Закону № 3551-XI, гарантії соціального захисту держава надає учасникам бойових дій та їх дітям, включаючи тих, хто навчається за денною формою навчання у закладах професійної, фахової та вищої освіти у формі оплати частини або повної вартості навчання, соціальної стипендії, безкоштовного забезпечення підручниками, безкоштовного доступу до Інтернету та баз даних у закладах освіти, безкоштовного проживання в гуртожитках тощо [4].

Отже, законодавство України регулює питання захисту сімей військовослужбовців, всі ці заходи спрямовані на забезпечення соціальної підтримки, підвищення життєвого рівня, визнання внеску у забезпечення національної безпеки та підтримки військових у виконанні службових обов'язків. Пільги є вираженням держави визнання внеску військовослужбовця у забезпечення безпеки країни. Відчуття підтримки та визнання внесків військовослужбовців підсилює почуття гордості за власну службу та підвищує мотивацію продовжувати військову кар'єру. Пільги для сімей військовослужбовців можуть не лише сприяти підтримці військовослужбовців у виконанні обов'язків та підвищувати їх мотивацію, а й впливати на загальний психологічний стан військовослужбовців та рішення щодо проходження військової служби.

Перелік посилань

1. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» Відомості ВВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>

2. Постанова КМУ від 02.03. 2016р. № 155 «Про затвердження Порядку відшкодування витрат, пов'язаних з перевезенням військовослужбовців та членів їх сімей, їх особистого майна залізничним, повітряним, водним і автомобільним (за винятком таксі) транспортом». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-2016-%D0%BF#Text>.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2006 р. № 1081 «Про затвердження Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1081-2006-%D0%BF#Text>

4. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 45, ст.425. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>.